

Information, från upphandlare Jila Maleki och miljöspecialist Samuel Sandholm, om skäl för avsteg från beslut om mikroplaster i upphandlingen av Hobbymaterial bild och form.

Bakgrund

Upphandlingsbolaget har fått i uppdrag av kommunfullmäktige att i samarbete med miljö- och klimatnämnden säkerställa att stadens verksamheter snarast upphör med inköp, användning och spridning av produkter med tillsatser av mikroplast. Mikroplaster är kortfattat plastpartiklar med en diameter på mindre än 5 mm.

Kommunstyrelsen gav även stadsledningskontoret i uppdrag att i samarbete med miljö- och klimatnämnden och andra berörda aktörer utreda andra möjliga åtgärder för att förhindra spridning av mikroplaster i naturen samt att se till att utredningens resultat beaktas vid revideringen av miljöprogrammet.

Problematik

Flertalet produkter på hobbyavtalet, exempelvis glitter och glitterprodukter, innehåller mikroplaster. Det är oklart vilken egentlig miljöeffekt som nås genom att dessa produkter tas bort från avtalen men tas de bort så försvinner flera mycket efterfrågade och använda produkter från skolornas och förskolornas verksamheter. Stadens verksamheter köper ungefär 50 600 förpackningar glitter och 18 500 tubpennor med glitter varje år.

Avsteg i upphandlingen av ramavtalsområdet Hobbymaterial, bild och form

Eftersom problematiken runt mikroplaster i första hand gäller plaster som kommer ut i naturen och där bryts ner, är vår bedömning att verksamheternas användning av glitter och glitterprodukter står för en obetydlig del av de mikroplaster som belastar vår miljö. En uteslutning av dessa produkter får, enligt vår bedömning, endast ett symboliskt värde ur ett miljöperspektiv. De pedagogiska och ekonomiska fördelarna med att ha produkterna på avtalen är dock betydliga och ligger därför till grund för att i upphandlingen av "Hobbymaterial, bild och form" kommer ovan nämnda produkter fortsatt att finnas med. Detta innebär att ramavtalet kommer att avvika från fullmäktiges beslut att inga produkter med mikroplaster ska finnas på stadens avtal.

Upphandlingsbolagets arbete med mikroplaster och kommande slutrapport

Under första kvartalet 2016 har Upphandlingsbolaget i samarbete med miljöförvaltningen gått igenom och valt ut de ramavtalsområden som skulle kunna innehålla produkter med mikroplaster. De identifierade områdena är; Färger, lack och lim; Järnhandelsvaror; Kemtekniska produkter; Sjukvårdsmateriel; Skolmateriel och Trä- och metallslöjdsmateriel.

Nio ramavtalsleverantörer kontaktades och tillfrågades vilka av deras produkter som kunde tänkas innehålla mikroplaster. Frågan är väldigt ny, exempelvis visste ingen av leverantörerna vad en

mikroplast var, och leverantörerna fick därför tid på sig att gå igenom sitt sortiment och återkoppla.

En produkt som ansåg relevant, en skrubbtvål, identifierades hos två leverantörer och den produkten togs bort från sortimentet i Winst. Inom området sjukvårdsmateriel framkom det att det fanns produkter med mikroplaster, så som blöjor och sårförband, men eftersom de är så viktiga för stadens verksamheter och risken är så liten för att de sprids till vattendrag och havet så har de inte tagits bort från sortimentet.

Frågan vad som egentligen ska klassas som mikroplaster är svår att svara på, men är högst relevant. Upphandlingsbolaget har använt sig av definitionen i IVL Svenska Miljöinstitutets senaste rapport om mikroplaster där definitionen lyder:

"Plastic is in this report given a broad definition that follows the same practice as in Sundt et al. (2014). It includes man-made polymers, deriving from petroleum or petroleum by-products, but also non-synthetic polymers like natural rubber and polymer modified bitumen. The term "particles" will be used in the report for all solid particulates independent of shape, including e.g. flakes and fibers of plastics. The size range is set to particles between 1 µm and 5 mm." (Swedish sources and pathways for microplastics to the marine environment" s.12, IVL Svenska Miljöinstitutet 2016)

Trots detta är bedömningen svår att göra i enskilda fall. En av de tillfrågade leverantörerna undrade om syntetiska resiner (hartser) bedöms som mikroplaster, vilket är svårt att avgöra. Frågan angående hur tensider i bland annat rengöringsmedel ska bedömas har också lyfts. Tensider är något som finns i näst intill alla rengöringsprodukter och konsekvensen av att klassa tensider som mikroplaster skulle leda till att få rengöringsprodukter lever upp till Göteborgs Stads krav och att det skulle vara svårt att få in funktionella produkter på avtalen. En liknande problematik skulle kunna gälla syntetiska resiner.